

люди все менше перестають зависеть і нуждаться в інтеракції лицом к лицу.

5. Коммуникативные потребности человека легко обеспечиваются в виртуальном пространстве, из-за чего меняется культура жизненной практики и социальной организации. Живая социальная коммуникация, непосредственные межличностные интеракции в их персональной, индивидуальной, нелинейной форме становятся все менее разнообразными, глубокими и необходимыми.

6. Трансформации в форме коммуникативных процессов, происходившие неоднократно в истории человечества, всегда являлись источником развития и прогресса. В основанной на мгновенной технологической открытости коммуникативной реальности рождаются символы и связи, в которых прямые непосредственные коммуникативные контакты обретают современные качества и параметры.

Проаналізовано зміни комунікативних процесів в умовах миттєвої технологічної відкритості, які ведуть, зокрема, до комунікативного розладу.

Ключові слова: *комунікативні процеси, технологічно опосередкована комунікація, культура*

Changes in communicative processes in the conditions of instant technological openness, which lead, in particular, to communicative discord are analyzed.

Keywords: *communicative processes, technologically mediated communication, culture*

УДК [004.512.4+303.625.25]316.42

Т.Ф. Коляда-Березовська

ДІАЛОГ & ПАРТНЕРСТВО – КОМУНІКАЦІЙНА ДОМІНАНТА ЕПОХИ

Висвітлюється проблема дослідження технології партнерства як синтетичного похідного від діалогу і полілогу в процесі соціальної комунікації. Увага акцентується на партнерстві профільних випускових кафедр вишів і універсальних наукових бібліотек, що розглядається як вектор формування професіонального мислення

нового типу, наголошується значущість кліаративності інформації в комунікаційному обміні.

Ключові слова: комунікативні технології, партнерство, крос-культурний діалог, кліаративність інформації, комунікаційна культура, комунікативна інтеракція.

На тлі інтенсифікації розвитку індустрії інформаційних і телекомунікаційних послуг, що продукує поширення комп'ютерно-опосередкованих механізмів і засобів взаємодії, проблема дослідження соціальних комунікацій накладається на потребу пошуку шляхів подолання відчуження, котре спричиняється технократичним маніпулюванням природними і соціальними процесами.

Інтеграція комунікативних технологій є не тільки провідним фактором трансформацій сучасного суспільства, але й концептуальним для сфери соціальних комунікацій. За таких умов об'єктом пильної уваги науковців – представників суміжних наукових галузей – культурології, соціології, лінгвістики, інформології, психології, політології та деяких інших – протягом останніх десятиліть залишаються інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). З'явилися дослідження, в яких активно аналізуються зміни в факторах поведінки, в мові, суспільно-політичній риторичі, в психології спілкування, осмислюється мовно-соціальне існування в Інтернет-середовищі: при здійсненні ділових, персональних та опосередкованих – інфо/теле/медіа-комунікацій в процесі духовно-культурної, науково-освітньої та професійно-виробничої взаємодії.

Процес взаємодії – це, передусім, інформаційний обмін, який характеризується тим, що домінанта такого обміну – у «сфері свідомого», і вибір *форми* контактів, тобто науково-освітніх, культурних та професійно-ділових комунікативних актів, дедалі набуває вирішального значення на сучасному етапі цивілізаційного розвитку людства.

Сучасний науковий дискурс майже неувяний без комунікативних досліджень. У ньому розглядаються і розробляються різні форми й напрями соціокультурної взаємодії в рамках людської природи і суспільства, а також способи і канали використання технологічних засобів для пошуку, аналітико-синтетичної обробки стрімко зростаючих обсягів інформації та надання результатів опрацювання реципієнтам у максимально зручній для сприйняття формі.

Поняття комунікації не є новим ані в теоретичному дискурсі, ані в прикладних науках. Разом із тим, хоча витoki комунікації як способу взаємодії з реальністю сягають глибокої старовини, детальне вивчення концептуальних особливостей комунікативної взаємодії, умов і факторів, що забезпечують або перешкоджають її продуктивному здійсненню, почалося в 20-ті роки минулого століття. Саме на значущості комунікативних процесів у контексті культури людського життєвого досвіду фокусується розгляд проблем. Як відомо, світ і життя з часом змінюються, змінюється і рівень наукового пізнання, тому основні, ключові концепти і категорії доводиться час від часу аналізувати заново. Таким концептом залишається «комунікація», і складність його аналізу полягає у тому, що в ньому інкорпоровані різні фактори і процеси, безліч аспектів культурного і кроскультурного комунікативного контексту.

Аспекти, що найбільш детально розробляються у комунікативістиці, – це когнітивний, технологічний і соціоповедінковий ракурси забезпечення «обміну розумінням», зокрема, сугестивний ефект повідомлення, розробка та оцінка способів його доставки реципієнтові, проблеми медійних засобів, модальності, типів повідомлень і деякі інші.

У плюралізмі сучасного глобалізованого світу комунікація має будуватися на підставах, що вимагають відповідної ідеології. Оскільки життя існує в процесах нелінійної динаміки, в різноманітті форм, то двома її важливими рисами є *адаптивність і пластичність*, а дієвими форматами – *діалог, полілог* та синтетичне похідне – *партнерство*.

У людському суспільстві відносини вибудовуються в системі нелінійної динаміки, в якій відбуваються аперіодичні, ациклічні зміни, що проходять під постійним впливом хаотичних істотних/неістотних інтервенцій, що часто призводить до несподіваних результатів. Ці риси є домінуючими в живій комунікації, особливо в її крос-культурному вимірі. Вона не може ґрунтуватися на безумовних відносинах, беззастережних рішеннях типу «так/ні» і філософії абсолютної істини. При тому, що організаційна форма комунікації (комунікатор, що посилає повідомлення, повідомлення та реципієнт, що приймає його) може залишатися незмінною, втім її структурні характеристики постійно модифікуються та адаптуються до таких же постійних змін контексту функціонування комунікативної системи. Такі взаємозалежні

зміни в людській комунікації традиційно позначають терміном «обмін інформацією». Проте слово «обмін» в такому вживанні слід розуміти як метафору, адже людська комунікація – не механічний обмін думками, знаннями, схемами поведінки, коли одна сторона віддає, тобто розлучається зі своїм продуктом, а інша набуває. У такому обміні не передбачено виникнення нового, спільного продукту. Принципова відмінність комунікативного обміну полягає в тому, що все, чим люди прагнуть обмінятися – новини, знання, думки, почуття, емоції, погляди, інформація тощо – залишається з ними. Людина не втрачає своїх думок, переконань або віри. В результаті комунікативної інтеракції, навпаки, створюється новий продукт – інше уявлення в рамках вже висловленого повідомлення.

В активній інтеракції людина набуває можливості оцінити, проаналізувати свою точку зору, обсяг свого знання і конотацію свого ставлення під іншим кутом зору. У комунікативному акті людина «віддаючи, набуває». Миттєвий / відкладений «фідбек», сигналізуючи про реакцію одержувача, розширює власне знання відправника про повідомлену інформації. Незалежно від якості, характеру відповідної реакції (прийняття / відмова, згода / заперечення) інформація відправника не залишається колишньою, вона модифікується, уточнюється або трансформується.

З огляду на сказане, формування комунікативної культури на основі професіонального мислення нового типу, зокрема, фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, документознавства та інформаційної діяльності, сфери реклами, зв'язків з громадськістю і мас-медіа має спиратися на результати, отримані у нооніці, на *ноон-технології*, – «технології створення інформації у вигляді, що відповідає психофізіології людини, для реалізації інформаційно-обмінних процесів у системі «людина – інформація» при створенні, зберіганні, передачі, використанні повідомлень» (ГОСТ 43.0.2–2006 Додаток А, пункт А2) [1]. Це потребує врахування *кліаративності інформації*, яка визначається за стандартом як *здатність до зрозумілого сприйняття, переробки й усвідомленого засвоєння інформації*, а визначення кліаративності інформації відбувається під час її розробки залежно від рівня підготовленості користувачів цієї інформації.

У контексті неоднополярності світу для плідного *крос-культурного діалогу* вміння проявляти гнучкість серед нелінійних впливів і виявляти в них конструктивні альтернативи є нагальною необхідністю, тобто

необхідністю для крос-культурного розвитку людства, у загальному розумінні, на принципах взаємодії та взаємозацікавленості у досягненні порозуміння і гармонії в процесі реалізації соціального, ділового та наукового *партнерства*.

Технологія партнерства визначається як особливий тип професійно-комунікативної взаємодії зацікавлених партнерів, що скерований на максимальне координування інтересів учасників цього процесу, з однієї сторони, та як стабілізуючий вектор докладання зусиль зацікавлених сторін щодо питання підготовки професіоналів для задоволення потреб сучасного ринку праці, з іншої. Цими двома значеннями зумовлена потреба системного дослідження партнерства в освітянській діяльності ВНЗ, крім того, її чіткою зорієнтованістю на кінцевий результат – реальне працевлаштування випускників за фахом, що має забезпечуватися на основі взаємодії з підприємствами.

Для підготовки фахівців інформаційно-документної, бібліотечно-інформаційної, журналістської, рекламно-комунікаційної сфери технологія партнерства вишів із соціальними інституціями – бібліотечно-інформаційними центрами, архівними установами, мас-медіа, видавництвами, громадськими організаціям і т.п. – розглядається нами як обов'язкова компонента системи вищої освіти, у тому числі для забезпечення її реальними зв'язками з роботодавцями.

Як було зазначено вище, перспективним напрямом дослідження соціальних комунікацій у крос-культурному вимірі є діяльність партнерів, взаємодія яких є прозорою і беззастережною: взаємозацікавленість у досягненні порозуміння, гармонії, активізації роботи в інтересах сталого розвитку. Прикладом тому служить діяльність національних бібліотечних асоціацій, зокрема, Американської бібліотечної асоціації і Української бібліотечної асоціації, що реалізують концепцію стратегічного партнерства – формального і неформального – із забезпечення інтелектуальної свободи, під якою розуміється право особи шукати, отримувати, зберігати і розповсюджувати без обмежень інформацію, що містить різні точки зору, згідно зі Ст. 19 «Загальної декларації прав людини» ООН (1948), Європейською конвенцією з прав людини і основоположних свобод (1950) та прийнятою у 2012 р. резолюцією ООН (всі країни-члени Ради з прав людини поставили підписи під цією резолюцією), у якій проголошується, що доступ до Інтернету належить

до основоположних прав людини, кожна людина має право на підключення до Інтернету та вільне онлайн-висловлення [2].

Так, Американська бібліотечна асоціація взяла на себе функцію розробки теоретико-методологічних засад і забезпечення реалізації вільного і рівноправного доступу до інформації в бібліотеках США, підтримує стратегію партнерства у цій царині. Три різні організаційні структури сприяють практичній реалізації концепції інтелектуальної свободи в бібліотечній діяльності: комітет з інтелектуальної свободи Американської бібліотечної асоціації, її Офіс інтелектуальної свободи та Фондація свободи читання.

Українська бібліотечна асоціація у заяві від 2004 р. проголошує, що для розвитку взаєморозуміння та демократії необхідно забезпечити безперешкодний доступ громадян до об'єктивної інформації, право кожного громадянина України мати і висловлювати свою думку, шукати та отримувати інформацію, згідно з Конституцією України. Цим проблемам приділяє велику увагу Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА), зокрема у «Декларації про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу, прийнятій у Глазго» 2002 р. [3], йдеться про забезпечення користувачам доступу до релевантних ресурсів і послуг без обмежень, доступ до найширшого розмаїття матеріалів, що віддзеркалюють плюралізм і різноманітність суспільства.

Бібліотечно-інформаційні центри України за підтримки міжнародних програм (Посольства США в Україні, програми «Бібліоміст» та ін.) і місцевої влади активно сприяють розвитку електронної України, зокрема, на основі технології партнерства з ВНЗ, що здійснюють підготовку фахівців інформаційно-документного профілю.

Зрозуміло, що діяльність із забезпечення декларативних настанов міжнародних організацій щодо глобального партнерства і сталого розвитку – щоденна і копітка робота, успішність якої великою мірою залежить від ефективних партнерств, які починаються з прагнення до діалогу у вирішенні комплексу соціально-економічних, науково-технологічних, філософсько-культурологічних та інших проблем сучасності.

Резюмуючи, наведемо заклик Донни Шидер, Президента ІФЛА, який стосується Порядку денного для сталого розвитку до 2030 року та його набору цілей сталого розвитку Програми ООН 2030, зокрема, 17

мети – «Зміцнення засобів здійснення і активізація роботи в рамках глобального Партнерства в інтересах сталого розвитку»: «Давайте докладемо усіх зусиль, щоб використовувати установи, які можуть допомогти відкрити доступ до масивів даних, джерел знань та інформаційно-комунікаційних технологій, яких потребують люди для досягнення стійкого розвитку. Бібліотеки з радістю стануть *партнерами в епоху революції даних (курсив наш – Т.К.-Б.)* і допоможуть нам усім зустріти 2030 рік у відмінній формі» [4].

Список використаних джерел

1. Коляда-Березовська Т. Культура-інформація-освіта: партнерство вишів та бібліотечно-інформаційних центрів [Електрон. ресурс] // Аркадія. – 2015. – №. 1 (46). – С. 160-164. – Режим доступа: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/1204>
2. Концепція інтелектуальної свободи, вільного і рівноправного доступу до інформації як основа діяльності бібліотечних асоціацій у демократичному суспільстві [Текст] // Національні бібліотечні асоціації, 1876-2008: монографія / В.С. Пашкова. – Харків: [Б.в.], 2009. – С. 189-195.
3. Декларация о библиотеках, информационных службах и интеллектуальной свободе, принятая в Глазго [Электрон. ресурс] / ИФЛА. – Режим доступа: <http://archive.ifla.org/faife/policy/iflastat/gldeclar-r.pdf>
4. Доступ и возможности для всех: вклад библиотек в реализацию повестки дня ООН до 2030 года [Электрон. ресурс] / ИФЛА – Режим доступа: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/access-and-opportunity-for-all-ru.pdf>

Речь идёт о проблеме исследования технологии партнерства как синтетического производного от диалога и полилога в процессе социальной коммуникации. Внимание акцентируется на партнерстве профильных выпускающих кафедр вузов и универсальных научных библиотек, что служит вектором формирования профессионального мышления нового типа, отмечается значимость клиаративности информации в коммуникативном процессе.

Ключевые слова: коммуникативные технологии, партнерство, кросс-культурный диалог, коммуникативная интеракция, клиаративность информации, коммуникативная культура.

The article presents the problem of system research of technology of partnership. Attention is focused on partnership as a synthetic derivative of dialogue and polylog in the process of social communication. It was noted the need for partnership between the profile departments of universities and library and information centers for the formation of professional thinking of a new type.

Keywords: communicative technologies, partnership, cross-cultural dialogue, communicative culture.

УДК 050 (470)

Е.А. Зверева

НОВЫЙ ТИП ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ЖУРНАЛА КАК СИНТЕТИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН

Традиционный толстый журнал послужил основой для формирования нового типа журнала – «интеллектуального».

Ключевые слова: литературно-художественный, интеллектуальный журнал, синтетический тип издания.

В данном исследовании предметному рассмотрению подлежит процесс формирования изданий синтетического типа на современном этапе развития журналистики. На наш взгляд, основой данного явления можно считать толстый литературно-художественный журнал как тип издания, представляющий собой синтез литературно-художественных и общественно-политических тем. Толстый литературно-художественный журнал – феномен, демонстрирующий открытость типологических границ, потому что в нем можно найти и роман, и критику, и поэзию, и рецензии, и библиографию, и статьи на экономические или общественно-политические темы.

При определении понятия «толстый литературно-художественный журнал» мы опираемся на традиционную трактовку: это издание, включающее качественные литературно-художественные тексты, литературную критику и публицистику, объединяющее эстетическую, общественно-политическую и научно-образовательную сферы,